

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 18 ΜΑΪΟΥ 2016 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ (ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

Διδαγμένο Κείμενο

Αριστοτέλους Ηθικά Νικομάχεια (Β 1, 5-8)

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθετοῦν τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοῦς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ αὐτὸ ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης. Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τοῦ κιθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ γίνονται κιθαρισταί. Ἀνάλογον δὲ καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσονται, ἐκ δὲ τοῦ κακῶς κακοί. Εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάξοντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί.

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεισθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιάς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπλου, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

A1. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «**Ἀνάλογον . . . ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις**».

Μονάδες 10

B1. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των υπογραμμισμένων λέξεων ή φράσεων στις παρακάτω προτάσεις:

«καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης»

«καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται»

«ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται».

Μονάδες 15

B2. «**Οὕτω δὴ . . . οὕτως**»: Στηριζόμενοι σε αναφορές του αποσπάσματος αυτού να παρουσιάσετε α) τη συλλογιστική πορεία που ακολουθεῖ ο Αριστοτέλης (μονάδες 3) και β) τον τρόπο τεκμηρίωσης της ἀποψῆς του (μονάδες 12).

Μονάδες 15

B3. Ποια επίδραση άσκησε ο Εὐδοξος από την Κνίδα στον νεαρό Αριστοτέλη;

Μονάδες 10

B4. Να βρείτε στο παραπάνω διδαγμένο κείμενο μια ετυμολογικά συγγενή λέξη, απλή ή σύνθετη, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **γηγενής, έσθλός, μισαλλοδοξία, δέος, στρεβλός.**

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο

Πλάτωνος Ευθύδημος 289d8-290a4

Στο κείμενο που ακολουθεί εξετάζεται η σχέση της τέχνης των ρητόρων και των μάγων

Ἰκανόν μοι δοκεῖς, ἔφην ἐγώ, τεκμήριον λέγειν, ὅτι οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν λογοποιῶν τέχνη, ἣν ἂν κτησάμενός τις εὐδαίμων εἴη. καίτοι ἐγὼ ὦμην ἐνταῦθά που φανήσεσθαι τὴν ἐπιστήμην ἣν δὴ πάλαι ζητοῦμεν. καὶ γὰρ μοι οἱ τε ἄνδρες αὐτοὶ οἱ λογοποιοί, ὅταν συγγένωμαι αὐτοῖς, ὑπέροσοφοι, ὦ Κλεινία, δοκοῦσιν εἶναι, καὶ αὐτὴ ἡ τέχνη αὐτῶν θεσπεσία τις καὶ ὑψηλὴ. καὶ μέντοι οὐδὲν θαυμαστόν· ἔστι γὰρ τῆς τῶν ἐπωδῶν τέχνης μόνιον μικρῶ τε ἐκείνης ὑποδεεστέρα. ἢ μὲν γὰρ τῶν ἐπωδῶν ἔχεών τε καὶ φαλαγγίων καὶ σκορπίων καὶ τῶν ἄλλων θηρίων τε καὶ νόσων κήλησις ἐστίν, ἢ δὲ δικαστῶν τε καὶ ἐκκλησιαστῶν καὶ τῶν ἄλλων ὄχλων κήλησις τε καὶ παραμυθία τυγχάνει οὕσα[...].

ὁ ἐπωδός=ο μάγος

ἢ κήλησις=γήμεμα, γοητεία, σαγήνη

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Μονάδες 20

Γ2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

ἔφην : το δεύτερο πρόσωπο πληθυντικού αριθμού προστακτικής ενεστώτα

κτησάμενος : το δεύτερο πρόσωπο ενικού αριθμού οριστικής παρατατικού στη φωνή που βρίσκεται

τις : τη γενική πληθυντικού αριθμού θηλυκού γένους

εὐδαίμων : την κλητική ενικού αριθμού θηλυκού γένους

ὦμην : το τρίτο πρόσωπο ενικού αριθμού οριστικής αορίστου παθητικής φωνής

φανήσεσθαι : το τρίτο πρόσωπο ενικού αριθμού προστακτικής παρακειμένου στην ίδια φωνή

πάλαι : τον συγκριτικό βαθμό

κήλησις : την κλητική ενικού αριθμού

τυγχάνει : το τρίτο πρόσωπο πληθυντικού αριθμού ευκτικής β' αορίστου στην ίδια φωνή

οὕσα : τον ίδιο τύπο στη δοτική πληθυντικού αριθμού του μέλλοντα.

Μονάδες 10

Γ3.α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων: **μοι** (το πρώτο του κειμένου), **εὐδαίμων**, **ἣν** (το δεύτερο του κειμένου), **ἐκείνης**, **οὕσα**.

μονάδες 5

Γ3.β. «κτησάμενος»: Να αναγνωριστεί το είδος της μετοχής (μονάδα 1), να αναλυθεί σε δευτερεύουσα πρόταση (μονάδες 2) και να αιτιολογηθεί η εκφορά της πρότασης που σχηματίζεται (μονάδες 2).

μονάδες 5

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Με ανάλογο τρόπο λοιπόν γίνεται και με τους οικοδόμους και με όλους τους υπόλοιπους. από την καλή, δηλαδή, κατασκευή οικιών θα προέλθουν οι καλοί οικοδόμοι, από την κακή οι κακοί. Γιατί, εάν δεν ήταν έτσι τα πράγματα, καθόλου δε θα χρειαζόταν ο άνθρωπος που θα δίδασκε, αλλά όλοι θα μπορούσαν να γίνουν καλοί ή κακοί. Το ίδιο λοιπόν συμβαίνει και με τις αρετές· διότι όταν ασχολούμαστε με όσα συμβαίνουν στη συναλλαγή μας με τους άλλους ανθρώπους, γινόμαστε άλλοι δίκαιοι και άλλοι άδικοι, όταν πάλι ασχολούμαστε με όσα έχουν μέσα τους το στοιχείο του φόβου και συνηθίζουμε να φοβούμαστε ή να έχουμε θάρρος, άλλοι (γίνονται) ανδρείοι άλλοι δειλοί. Το ίδιο συμβαίνει και με τις επιθυμίες και με τις οργές. Άλλοι δηλαδή γίνονται σώφρονες και πράοι, άλλοι ασυγκράτητοι και οξύθυμοι, άλλοι με το να συμπεριφέρονται μ' αυτόν τον συγκεκριμένο τρόπο σε αυτά και άλλοι με διαφορετικό. Με λίγα λόγια, από τις όμοιες ενέργειες διαμορφώνονται τα μόνιμα στοιχεία του χαρακτήρα μας. Γι' αυτό το λόγο πρέπει να προσδίδουμε στις ενέργειές μας μία ορισμένη ποιότητα· γιατί σύμφωνα με τις διαφορές αυτών ακολουθούν τα μόνιμα στοιχεία του χαρακτήρα μας.

B1. «και διαφέρει τούτω πολιτεία πολιτείας αγαθή φαύλης»: Στα πλαίσια του κοινωνικοπολιτικού παραδείγματος που παραθέτει ο Αριστοτέλης, και σχετίζεται με τον τρόπο δράσης των νομοθετών, προς επιβεβαίωση της άποψής του ότι οι ηθικές αρετές αποκτώνται μέσω της επανάληψης των αντίστοιχων ηθικών αρετών, στο συγκεκριμένο απόσπασμα, προβαίνει στη διάκριση των πολιτευμάτων σε «ἀγαθὰ» και «φαῦλα», δηλαδή σε πολιτεύματα καλά και λιγότερο καλά. Η διάκριση αυτή γίνεται όχι σύμφωνα με την πρόθεση των νομοθετών, καθώς ως προς αυτήν εξισώνει μεταξύ τους τα πολιτεύματα ο Αριστοτέλης, προβαίνοντας στη θεσμική αθώωση την νομοθετικής εξουσίας («τὸ μὲν βούλημα παντός νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν»), αλλά ως προς την αποτελεσματικότητα του νομοθέτη να διαμορφώσει ή όχι ενάρετους πολίτες. Καθίσταται, λοιπόν, προφανές ότι το κριτήριό του ως προς την ταξινόμηση των πολιτευμάτων είναι τελεολογικό. Ο Αριστοτέλης συνήθως κάνει διάκριση ανάμεσα στα ὀρθὰ πολιτεύματα και τις παρεκβάσεις τους, δηλαδή τις εκτροπές από αυτά. Αυτή τη διάκριση θα τη συναντήσουμε παρακάτω, στις ενότητες από τα Πολιτικά. Εδώ όμως δεν αναφέρεται σ' αυτό. Σε άλλο χωρίο των Ηθικών Νικομαχείων, ο Αριστοτέλης κάνει λόγο για νόμο που είναι «κείμενος ὀρθῶς» και έχει επιτυχία, και για νόμο «ἀπεσχεδιασμένον» (δηλαδή προχειροφτιαγμένο), που δεν έχει επιτυχία.

«καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται»: Σε προηγούμενο σημείο των Ηθικών Νικομαχείων ο Αριστοτέλης είχε τονίσει ότι οι ηθικές αρετές π.χ. δικαιοσύνη, σωφροσύνη, ανδρεία (ὅπως και οι τέχνες) αποκτώνται μέσα από την επανάληψη των αντίστοιχων ηθικών ενεργειών. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η πληροφορία που προστίθεται από τον φιλόσοφο είναι ότι με τον ίδιο τρόπο («διὰ τῶν αὐτῶν»), δηλαδή μέσω του

ἔθους ἢ ἀρετὴ δὲν ἀποκτάται / γεννᾶται μόνον («γίνεται») ἀλλὰ φθείρεται κίολας («φθείρεται»). Με ἄλλα λόγια γίνεται κατανοητὸ ἀπὸ τὸ φιλόσοφο, ὅτι εἶναι ἄλλο πράγμα ἢ ἐπαναλαμβανόμενη πράξη αὐτὴ καθαυτὴ καὶ ἄλλο πράγμα ἢ ποιότητα (εὖ) τῶν ἐπαναλαμβανόμενων πράξεων. Με τὸν τρόπο αὐτὸ συν τοῖς ἄλλοις προκύπτει κειμενικὰ ἓνα θεμελιώδες ἀντιθετικὸ ζεύγος τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφικῆς σκέψης, αὐτὸ τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς. («Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς»).

«ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξις γίνονται»: Ὁ ὅρος «ἕξις» προέρχεται καταρχὰς ἐτυμολογικὰ ἀπὸ τὸ ρῆμα ἔχω (ἔξω < σέξ-ω < σεχσω), πράγμα που δηλώνει ὅτι ἡ ἀρχικὴ σημασία τῆς λέξεως εἶναι σιδηροπλοῦς βρῖσκειται στὴν κατοχὴ ἐνός ἀνθρώπου. Ὁ ὅρος «ἕξις» βέβαια ἀρχίζει νὰ ἀποκτᾶ τὴν σημασία τῶν συνηθειῶν τοῦ ἀνθρώπου εἴτε αὐτὲς εἶναι καλὲς εἴτε ὄχι. Πιο συγκεκριμένα, ὁ Ἀριστοτέλης προσδίδοντας τελεολογικὸ περιεχόμενον στὸν ὄρο, χρησιμοποιοῦν τὸν ὄρο «ἕξις» γιὰ νὰ δηλώσει ὅλα τὰ μόνιμα στοιχεῖα τοῦ χαρακτήρα τοῦ ἀνθρώπου εἴτε αὐτὰ εἶναι καλὰ εἴτε ὄχι (ἀρετὲς καὶ κακίαι). Ἐξάλλου, στὴ συνέχεια τοῦ ἔργου θὰ καταστήσει σαφὲς ὅτι οἱ «ἕξις» εἶναι τὸ προσεχές γένος τῶν ἀρετῶν, δηλαδή ἡ ευρύτερη ἐννοία στὴν ὁποία ἐντάσσονται οἱ ἀρετὲς. Ἀξιοσημείωτο, ἐπίσης, εἶναι ὅτι οἱ «ἕξις» μαζί με τὰ πάθη καὶ τὶς δυνάμεις ἀνήκουν κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη στὰ «ἐν τῇ ψυχῇ γινόμενα»

B2. «Οὕτω δὴ ... οὕτωςί»: Στὸ συγκεκριμένο ἀπόσπασμα με τὸ τροπικὸ ἐπίρρημα «οὕτω» διαφαίνεται καταρχὰς ἡ ἀναλογία που ἐπιχειρεῖ ὁ φιλόσοφος ἀνάμεσα στὶς τέχνες (οικοδομικὴ καὶ κιθαρικὴ) καὶ στὶς ἀρετὲς. Ἀφοῦ στὸ τέλος τοῦ ἀμέσως προηγούμενου ἀποσπάσματος ἐπεσήμανε τὸν σημαντικὸ ρόλο τῆς ἐπίδρασης τοῦ δασκάλου σὲ σχέση με τὴ διαμόρφωση τῆς ποιότητας τῶν πράξεων στὸν χώρο τῶν τεχνῶν («ἀνάλογον δὲ καὶ ... ἀγαθοὶ ἢ κακοὶ»), ἐπιχειρεῖ τώρα νὰ δείξει ὅτι κάτι ἀντίστοιχο συμβαίνει καὶ στὸν χώρο τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν. Προβαίνει, λοιπόν, στὴν ἀναφορὰ καὶ τὴ διάκριση τεσσάρων ἀντιθετικῶν ζευγῶν (ἀρετῶν ≠ κακιῶν), διάκριση που παραπέμπει στὴν προαναφερθεῖσα τὴν ἀναφορὰ σὲ σχέση με τὴ γένεση καὶ τὴ φθορὰ (δίκαιοι ≠ ἀδικοὶ, ἀνδρεῖοι ≠ δειλοὶ, σῶφρονες ≠ ἀκόλαστοι, πρᾶοι ≠ ὀργίλοι). Τὸ ἐπιπλέον, ὁμως, στοιχεῖο στὸ συγκεκριμένο χωρίο εἶναι ὅτι γιὰ κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ τέσσερα ἀντιθετικὰ ζεύγη ἐνοιῶν ὁ Ἀριστοτέλης, ὡς ἐμπειρικός φιλόσοφος, παραθέτει καὶ ἓνα συγκεκριμένο κριτήριον, μίαν συγκεκριμένη περίσταση σὲ σχέση με τὴν ὁποία ἀποκαλύπτεται, ἐάν ἓνας ἄνθρωπος εἶναι κάτοχος τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς κακίας. Πιο συγκεκριμένα, σὲ σχέση με τοὺς δίκαιους καὶ τοὺς ἀδικούς κριτήριον κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη εἶναι «τὰ συναλλάγματα» με τοὺς ἀνθρώπους. Με ἀφορμὴ τὰ συναλλάγματα, «οικονομικὰ ἢ μὴ», δηλαδή τὶς συναναστροφές με τοὺς ἀνθρώπους, προκύπτει μίαν πρώτη νύξη τοῦ Ἀριστοτέλη γιὰ τὴν κοινωνικὴ διάσταση τοῦ θέματος τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν, καθὼς ἡ ἀπόκτηση τῆς δικαιοσύνης ἢ μὴ, δηλαδή ἡ ἀπόκτηση μίας ὀρισμένης ἠθικῆς - ἀτομικῆς ιδιότητος, διαμορφώνεται ὄχι ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ἄτομον ἀλλὰ μέσω τοῦ συγχρωτισμοῦ τοῦ με τοὺς ὑπόλοιπους ἀνθρώπους. Σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ τὴν περίπτωση τῶν ἀνδρείων καὶ τῶν δειλῶν, κατὰ

τον Σταγειρίτη φιλόσοφο, η διάκριση τους γίνεται βάσει του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζουν τα «δεινά», δηλαδή όλα εκείνα τα στοιχεία τα οποία προκαλούν φόβο στη ζωή ενός ανθρώπου. Σε ό,τι έχει να κάνει ως προς το αντιθετικό ζεύγος των «σωφρόνων - ἀκολάστων» κριτήριο κατά τον Αριστοτέλη είναι ο τρόπος με τον οποίο ο άνθρωπος διαχειρίζεται τις σωματικές, κατά κύριο λόγο, επιθυμίες του. Τέλος, η διάκριση ανάμεσα στους «πράους και οργίλους» γίνεται σύμφωνα με το κριτήριο των «οργών» (περι τὰς ὀργάς). Με τον τρόπο αυτό καταλήγει εν συνεχεία στο αποφασιστικής σημασίας συμπέρασμα ότι οι «ἔξεις» διαμορφώνονται ακριβώς μέσα από την επανάληψη αντίστοιχων επαναλαμβανόμενων ομοίων ενεργειών.

B3. Εισαγωγή: Σχολικό Βιβλίο, από σελ. 139 «Δεκαεφτά χρονών ...» έως σελ. 140 «...η ψυχοσύνθεση του Πλάτωνα». (στο παλιό βιβλίο)

B4. γηγενής: γινόμενον

ἔσθλος: ἔσσονται

μισαλλοδοξία: συναλλάγμασιν

δέος: τοῖς δεινοῖς /δειλοί

στρεβλός: αναστρέφεσθαι

Γ1. Μου δίνεις την εντύπωση, είπα εγώ, ότι αναφέρεις ικανοποιητική απόδειξη, ότι δηλαδή δεν είναι αυτή η τέχνη των ρητόρων, την οποία αν κάποιος αποκτήσει θα μπορούσε να ευτυχήσει. Και πράγματι, εγώ νόμιζα ότι κάπου εδώ θα αποδειχθεί η γνώση την οποία βέβαια από παλιά αναζητούμε. Και εφόσον μάλιστα και αυτοί οι άνδρες, οι ρήτορες, όταν συναναστρέφομαι με αυτούς, Κλεινία, μου δίνουν την εντύπωση ότι είναι πάνσοφοι και η ίδια η τέχνη τους κάπως θεϊκή και σπουδαία. Αλλά όμως (αυτό) δεν είναι καθόλου παράδοξο· γιατί (η τέχνη των ρητόρων) είναι τμήμα της τέχνης των μάγων και ελάχιστα κατώτερη από εκείνη. Γιατί η τέχνη των μάγων αποτελεί το γήτεμα και των φιδιών και των αραχνών και των σκορπιών και των άλλων ζώων και των ασθενειών, ενώ η άλλη (τέχνη) τυχαίνει να γοητεύει και να πείθει και δικαστές και τα μέλη της Εκκλησίας του Δήμου και τα υπόλοιπα πλήθη.

Γ2.

ἔφην : φάτε

κτησάμενος : ἐκτῶ

τις : τινῶν

εὐδαίμων : (ᾧ) εὐδαιμον

ᾧμην : ᾧήθη

φανήσεσθαι : πεφάνθω / πεφηνυῖα ἔστω

πάλαι : παλαιότερον

κλήσις : (ᾧ) κλήσι

τυγχάνει : τύχοιεν

οὔσα : ἔσομέναις

Γ3α.

μοι : Δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου στο ρήμα «δοκείς»

εὐδαίμων : Κατηγορούμενο στο Υποκείμενο «τις» μέσω του συνδετικού «ἄν εἴη»

ἦν : Αντικείμενο του ρήματος «ζητοῦμεν»

ἐκείνης : γενική συγκριτική στο «ὑποδεεστέρα» ως β' ὄρος σύγκρισης με α' ὄρο το εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος «ἐστί», «τέχνη»

οὐσα : Ουσιαστική κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος «τυγχάνει», «ἡ δέ» και λειτουργεί ως κατηγορούμενο σε αυτό.

Γ3β.

κτησάμενος : επιρρηματική υποθετική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος «ἄν εἴη», «τις». Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της προϋπόθεσης στο ρήμα «ἄν εἴη», με το οποίο ως απόδοση σχηματίζει έναν συνεπτυγμένο ως προς την υπόθεση, λανθάνοντα, απλό υποθετικό λόγο που δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος.

Ανάλυση μετοχής : εἰ κτήσαιο (Υπόθεση) ... ἄν εἴη (Απόδοση)

Η δευτερεύουσα υποθετική πρόταση που προκύπτει από την ανάλυση της υποθετικής μετοχής «κτησάμενος» εκφέρεται με απλή ευκτική γιατί δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος.

Κριτική

Το αδίδακτο κείμενο ήταν απόσπασμα από το έργο του Πλάτωνα «Ευθύδημος», στο οποίο εξετάζεται η σχέση που έχει η τέχνη των ρητόρων με την τέχνη των μάγων. Το κείμενο δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες μεταφραστικές δυσκολίες εκτός από τις λέξεις «ἔχεών τε καὶ φαλαγγίων» που σημαίνουν «φίδια και δηλητηριώδεις αράχνες» και δεν επισημάνθηκε στους υποψηφίους. Η γραμματική δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες, καλύπτει ευρύ φάσμα της ύλης (ρηματικό και ονοματικό) και δεν προξενεί ανησυχία στους μαθητές που έχουν μελετήσει μεθοδικά και συστηματικά στη διάρκεια του σχολικού έτους. Επίσης οι συντακτικές παρατηρήσεις ήταν απλές χωρίς καμία ιδιαίτερη δυσκολία.

Ὡς προς το κομμάτι του διδαγμένου των αρχαίων ελληνικών (Γνωστό κείμενο – Φιλοσοφία) ήταν για επαρκώς προετοιμασμένους μαθητές, καθώς τα ερμηνευτικά σχόλια αφορούσαν ευρύ φάσμα του γνωστικού αντικειμένου και συνολική εποπτεία της Αριστοτελικής σκέψης. Οι ενότητες 3 και 4 των Ηθικών Νικομαχείων πρώτη φορά ετέθησαν προς εξέταση. Η ερώτηση της εισαγωγής είχε τεθεί ξανά το 2009. Τέλος, στη λεξιλογική άσκηση, αξιοσημείωτο είναι ότι έθεσαν πέντε λέξεις της Ν.Ε. , σε αντίθεση με τις δέκα που ζητούσαν κάθε προηγούμενη χρονιά.

Επιμέλεια

ΚΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡ. – ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ Δ. – ΡΙΖΟΣ Β. – ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Β. –
ΚΑΛΟΛΙΜΝΙΩΤΗ Κ. – ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ Α. – ΛΟΓΟΘΕΤΗ Σ. – ΤΖΙΤΖΗΣ Γ.